

Turkimusojan yhteistyöryhmän tapaaminen ammatti-instituutti lisakissa 11.4.2022

Kooste tilaisuuden aikana esitetyistä kysymyksistä, vastauksista ja kommentteista. Kysymyksiin vastasi paikan päällä projektipäällikkö Emmi Lehkonen (Pirkanmaan ELY-keskus). Muistiinpanot kirjasi projektisuunnittelija Miia Mäkilouko (PIRELY) ja Emmi Lehkonen.

Osallistujat

Paikan päällä lisakissa oli 10 henkilöä. Teams-yhteyden päässä oli 5 henkilöä. Osallistujina oli mm. maanomistajia, viranomaisia (PIRELY, Hämeenkyrön ympäristönsuojeluviranomainen), yhdistysten edustajia ja muita raakuista ja Turkimusojasta kiinnostuneita.

Ohjelma ja yhteenvedo keskusteluista

16.45-17.10 Kahvitarjoilu

17.10-17.30 Tilaisuuden avaus ja esittäytyminen

- Paikallaolijat ja etäyhteyden päässä olevat esiintyivät ja kertoivat nimensä, sekä halutessaan edustamansa organisaation.

17.30-17.50 LIFE Revives hankkeen lyhyt esittely -painotus Turkimusojan toimiin

- Kysymys: Onko Ähtävänjokea mukana hankkeessa?
 - Vastaus: Ähtävänjokea ei ole mukana LIFE REVIVES -hankkeessa. Aiemmissa hankkeissa (Freshabit LIFE IP) Ähtävänjoki on ollut mukana.
- Kysymys: Kuinka paljon Hämeenkyrönväylän rakentaminen muuttaa Turkimusojan valuma-aluetta?
 - Vastaus: Koko valuma-alueen osalta en osaa tarkasti vastata. Yhden Turkimusojan lasku-ojan osalta, Hämeenkyrönväylän rakentaminen ei merkittävästi muuta valuma-aluetta tai lisää tai vähennä kyseisen ojan vesimäärää.
- Kommentti: Kiintoaineen tuleminen ongelma, erityisesti tietyömaan jälkeen.
 - Vastaus: Turkimusojan valuma-alueella on ollut ainakin kaksi tiehanketta. LIFE Revives -hankkeessa on tarkoitus tehdä tutkimuksia (esimerkiksi pohjan redox-happimittaukset), jotka antavat tietyömaan vaikutuksista ja Turkimusojan tilanteesta lisätietoja.
- Kommentti: Maankäytön suunnittelu Turkimusojan valuma-alueella: Uuden suuren kaupan rakentaminen, jonka suunnittelussa pitää huomioida hulevedet! Samalla mahdollisuus rakentaa kosteikko.
 - Vastaus: Kaavat tulevat yleensä lausunnonle ELY-Keskukselle. Hämeenkyrön kunnan tulee huomioida kaavoituksessa.

17.50-18.00 Jokikohtaisten yhteistyöryhmien tarkoitus ja tavoitteet

- Kommentti (KVVY ry): Pinsiöön tulossa maastopäivä 17.8 päivä, Turkimusojalla tarkoitus pitää ensi syksyllä talkoot (raakkuryhmä, KVVY ry).
- Kommentti: Toiveena on keskustelualusta, esimerkiksi Facebook-ryhmä, jossa voidaan vaihtaa ajatuksia myös kokousten/tapaamisten välillä.
 - Vastaus: Hyvä idea, pohditaan, miten tällainen saadaan käytännössä toteutettua.
- Kommentti: Ongelma, että ravinteita tulee Turkimusojaan, papereita katsoen näkee mistä ne tulevat
- Aihetoiveena KVVY:n raakkuryhmään: Raakkujen ekologiaa, yhteydet ekologia ja taimen.

18.00-19.00 Pienryhmätyöskentelyt

Kysymykset (40 min)

1. Ketä teidän mielestä pitäisi olla Turkimusojan yhteistyöryhmässä?
2. Mitä osallistujana voit tuoda ryhmään?
3. Mitä haasteita ja mahdollisuuksia näet ryhmien toiminnassa ja jokihelmisimpukkahankkeessa?
 - o Kuinka niitä voisi ratkaista?

Pienryhmätyöskentelyn tuloksia on koottu alle:

1. *Ketä teidän mielestä pitäisi olla Turkimusojan yhteistyöryhmässä?*

- Kysymys: Mikä on yhteistyöryhmien tarkoitus? Tämä määrittää myös sitä, millaisella joukolla on tarpeen kokoontua
- Maanomistajat, paikalliset asukkaat ja mökkiläiset
- Viranomaiset
- Paikalliset yhdistykset (esim. metsästys, kyläyhdistykset jne.)
- Vedenottamo (Kyröskosken Vesi)
- Asiantuntijat
- Valuma-alueen toimijat. Esimerkiksi ne, joilla on teollisuutta, kuljetuskalustoa tai tekevät valuma-alueella kaivuuhommia ja muita toimenpiteitä. Esimerkiksi Vaiviantieellä on jätelajitteluasema, joka voisi olla hyvä osallistaa.
- Opiskelijat ja oppilaitokset, yliopistot
- Media
- Poliitikot

2. *Mitä osallistujana voit tuoda ryhmään?*

- Kommentti: Joukon tyhmiä kysymyksiä
 - Vastaus: Ei ole tyhmiä kysymyksiä, kaikki kysymykset ovat tervetulleita.
- Lisää muita ryhmäläisiä, jotka voi esittää lisää kysymyksiä
- Datan kerääminen. Kansalaisia ja Turkimusojan asukkaita voi osallistaa vedenlaadun seurantaan. Vastaavia projekteja ovat tehneet mm. jotkin kaivosyhtiöt. Esimerkiksi Lippuspaperi kastettu veteen ja otettu siitä kännykällä kuva. Samalla saatu näytteen paikkatieto ja tietokone analysoinut kuvasta värin perusteella tietoja vedenlaatuun liittyen.
- Levä-asioihin liittyvää osaamista
- Yhteistä toimintaa raakkujokien välillä (talkoita), talkoovoimaa
- Paikallistuntemusta ja omin silmin nähtyjä kokemuksia puroympäristöstä (reaaliaikainen tieto)
- Oma tietämystä ja asiantuntijuutta
- Innostusta, sinnikkyyttä
- Kontakteja ja keskustelua, tiedon välittämistä

3. *Mitä haasteita ja mahdollisuuksia näet ryhmien toiminnassa ja jokihelmisimpukkahankkeessa? Kuinka niitä voisi ratkaista?*

- Tärkeää, että tehdään niitä konkreettisia toimia
- Onnistunut diplomatia niin, että saadaan kaikki yhteistyöhön
- Tiedon saaminen kaikille, jotka sitä tarvitsevat
- Kaikkien vaikutusmahdollisuuksia omaavien sitouttaminen
- Jatkuvuus on tärkeää ja sen turvaaminen
- Onnistunut viestintä - tarvitsee käyttää monenlaista mediaa

- Kaikkien jokien ryhmiin ja hankkeisiin voi osallistua, mutta miten saada ihmiset kiinnostumaan osallistumaan ryhmiin myös jokirajojen yli.
 - Tähän ratkaisuna voisi olla yhteinen tiedonjakokanava, esimerkiksi yhteinen facebook-ryhmä
- Osallistaminen luontoretkien avulla
 - Luontoretki (esim. puolen päivän) käydään kohteissa ja tutustutaan kriittisiin paikkoihin ja minne toimenpiteet kohdistuvat, eväät mukaan, makkaranpaistoa
 - Huomioitava kohteiden herkkyys ja osallistujamäärä
 - Opiskelijat ja oppilaat myös sopiva kohderyhmä
 - Kaikki tervetulleita mukaan, samalla infota vesistöistä
- Kouluvierailuihin voisi yhdistää maastoretken
 - Koululuokille tehtäväksi dokumentoida päivää → saisi materiaalia viestintään ja esim. lehtijuttuja
- Informaatiokyltit kohteilla
 - Onko riskiä, että joku tulee sabotoimaan?
- Mahdollisuus myös saada lisätietoja yleisesti raakusta ym.
- Opintoretki Jyväskylään laitospasvatusta katsomaan
- Lammilla ollut pisteitä, joissa voi tehdä tieteellisiä havaintoja (mitata veden syvyyttä mm), voisi toimia myös raakkujokien kanssa

Kommentteja/keskustelua:

- Kommentti: Turkimusojat toimii ekologisenä yhteytenä
- Kysymys: Ovatko maanomistajat olleet myönteisiä toimenpiteille valuma-alueille? Paljonko saatiin alustavia suostumuksia
 - o Vastaus: Alustavia suostumuksia saatiin hyvä määrä, tarkkaa en osaa sanoa mutta asian läpikäynti on kesken. Kaikkia suunnitelmia ei pystytä toteuttamaan siinä laajuudessa, kun ne on suunniteltu. Tulen mielelläni maastoon katsomaan paikkoja ja keskustelemaan! Tänä vuonna maastossa on tarkoitus tarkastaa myös vaellusesteitä.
- Kommentti: Turkimuspolun alla oleva tierumpu/vaelluseste voidaan talkoilla purkaa.
- Kysymys: Määrärahat saatiin pohjapadon rakentamiseen Järvenkylänjärven luusuaan, mutta toimenpiteitä ei tehty.
 - o Vastaus: Kyseisen toimenpiteen suunnitelman luonnoksen olen nähnyt. Syytä miksi toimenpide ei toteutunut silloin ei vielä selvillä.
 - Kommentti: Hanke kaatui, koska ei löytynyt sopivaa yrittäjää tekemään

19.00-19.15 Ryhmien toiminta jatkossa/Toiveet ryhmien jatkolle

- Hybriditilaisuuksina, iltatilaisuuksina
- Maastotapaamisia toivotaan myös
- Talkoita myös
 - o KVVY:llä Turkimusojan talkoot syksyllä!
- Kommentti: Toiveena hankeseurantaa rahojen kulumisesta.

19.15-19.30 Keskustelua ja kysymyksiä

- Kommentti: Alajuoksun riistakamerassa näkynyt metsäkauriita, kettuja, siilejä, rusakoita, pöllöjä
 - o Ei näkynyt minkkiä tai muita pienpetoja
- Kommentti: Minkkiloukku ollut Turkimusojalla pari vuotta sitten → Ei mennyt minkkiä, eikä näkynyt jälkiä, saukosta näkynyt jälkiä
- Kommentti: Väylähanke voinut vähentää minkkien esiintymistä

- Kommentti: Suojelualueella on liito-oravakanta
- Kysymys/Kommentti: Kartalta puuttuu/ei näy kunnan luonnonsuojelualue
- Kysymys: Onko vedenlaadun jatkuvatoimisia mittareita vielä purossa?
 - Vastaus: Yläjuoksulla ei ole enää seurantaa. Yläjuoksulle ei ole tänä vuonna tulossa mittareita, mutta hankkeen loppuvaiheessa on. Hankintaprosessi jatkuvatoimisista mittauksista on käynnissä. Tarkoitus on teetättää tänä vuonna pohjan happiolosuhteiden mittaukset kaikissa 3 raakkujoessa. Veden laadun seurantaa käsinäytteenotolla tehdään 4 kertaa vuodessa. Jatkuvatoimisten mittausten tulokset olisi tarkoitus saada julkiselle sivustolle seurattavaksi. Paikka ilmoitetaan myöhemmin.
- Kommentti: Telkkojärven virtauksen kääntäminen. Mennyt aiemmin Pyhäjärveen, nyt menee Osaranlahteen. Laskettu varmaan peltoalueiden takia arviolta 1960-70-luvulla. Pinta pudonnut metrin veden kääntämisen jälkeen. Telkossa kylmää lähdevettä. Virtauksen kääntö laskee merkittävästi Turkimusojan valuma-alueen pinta-alaa. Ollut jopa 15% Turkimusojan virtaamasta.
 - Vastaus: Veden virtaussuunnan kääntäminen vaatisi vesilain mukaisen luvan, jonka hakeminen pitkäaikainen prosessi. Toimenpide ei ole mukana hankkeessa.
- Kommentti: Myös Takettijärvi ojitettu ja virtausta muutettu.
- Kommentti: Järvenkylänjärven ollu yksityisen tahon tekemää hoitokalastusta. 40 katiskaa, saaliina särkiä. Tuloksia toimitetaan eteenpäin.
- Kysymys: Lumien sulaminen ja ohitustieprojekti: Valuma-altaat ja kaivetut ojat näyttävät huolestuttavilta. Kevät voi olla iso riski Turkimusojan alaosalle. Viime keväänä ollu ongelmia.
 - Vastaus: Alue haastavaa maalajinsa vuoksi, lähtee helposti liikkeelle ja ei pidä hulevesirakenteisiin. Hulevesien oikeaoppinen käsittely on haaste ja huoli vartenotettava.
 - Alajuoksulla on ollu samentumia, tiehanke yksi aiheuttajista, valuma-alueelta tulee hulevesiä. Tutkimustulosten perusteella vedenlaatu heikkenee Turkimusojan alajuoksulle mentäessä. Sameus ja kiintoaine sekä rautapitoisuus kasvavat alajuoksulle mentäessä. Rautasakkaa tulee myös mm. alajuoksun pohjavedenpurkaumista.
- Kommentti: Tippavaaran teollisuusalueen hulevesiä menee Turkimusojaan
- Kommentti: Kolme kertaa sortunut silta-kohta (uusi silta), kolmostien ja Rapionvuorentien risteyksessä. Paikkaan tuotu isoa kiveä päähän, mutta vesi syö kivien alta maata ja ne eivät pysy paikoillaan.
 - Vastaus: Syöpymistä on havaittu muuallakin. Penkat ja tieluiskat ovat hankalia eroosion vuoksi ja kasvittumisessa ollu haasteita, myös edellisten tiehankkeidenkin jäljiltä.
- Kommentti: Uudelta läjitysalueelta valuu hapanta savimaata
 - Vastaus: Tiehankkeella on suodatusaltaita, mutta tulva-aikana maalaji tekee hyvin hankalaksi hulevesien pidättämisen.
- Kommentti: Valuma-alueen jo päätynyt tiehanke: ennen hanketta ei vastaavia ongelmia ollu, hankkeiden jälkeen vesi on ollu todella tummaa ja sameaa. Valuma-altaat olleet täysiä ja niitä tyhjennetty metsään = näennäestä hoitamista, laskelmat hulevesienkäsittelyn rakenteista paperilla ei todellisia.
 - Vastaus: Alue on todella haastava ja asian valvonta jatkuu.
- Kommentti: Rakentamisen aikaisia vesiä pumpattu alapuolen metsään, ensin pelto-ojaan, josta valui suoraan sarkaojan kautta Turkimusojaan.
 - Vastaus: Elyiltä moni käynyt katsomassa ja valvonut hanketta
 - Kommentti: ELY:n toiminnalla ei ole ollu vaikutusta. Halutaan, että ELY-keskus puuttuu toimiin tiukemmin
- Kommentti: Siirtonurmea voidaan käyttää estämään eroosiota

- Kommentti: Säkkikangasta käytettyapuna eroosio-alueiden kasvettumisessa. Alueelle on levitetty säkkikangas ja siihen leinikkiä tai apilaa kasvamaan → säkkikangas maatuu parissa vuodessa, kasvustot jää.
- Kommentti: Tien varret kasvaa pitkälti lupiinia
- Kommentti: Turkimusojan valuma-alueella kaapeli kaivettu kiireesti ennen kuin raakkua koskeva erityisesti suojeltavan lajien esiintymisalueen rajauspäätös tehtiin, mikä huonontanut Turkimusojan tilaa
- Kommentti: Pajua on yritetty istuttaa valuma-alueelle. Suurin osa kuoli, kun tuli kuiva kesä. Maaperässä ei oikein kasva muu kuin heinä. Pari tervalepäntaimea taitaa olla hengissä
- Kommentti: Kivien lisääminen voi olla nousueste, kun on niin vähän vettä (ennallistamiseen liittyen)